

BARNEHAGEN – DEN VIKTIGE

– Vi skal gi barn lyst til å søke kunnskap, sier Kari Pape. Hun er opptatt av barnehagen som læringsarena, og er glad for at forslaget til ny rammeplan stiller tydeligere krav til de ansatte.

Oss voksne

– En modig 19-åring ga meg en vekker, sier Kari Pape. Jeg holdt foredrag om krav til et godt læringsmiljø, og spurte salen om de fem kravene jeg hadde snakket om var til stede i barnehagene de jobbet i. Det ble helt stille, så rakte en ung mannlig barnehageassistent opp hånden: «Vi er ikke der.» Jeg sa: «Nei vel – hva tror du det kommer av?» «Det er vel oss det kommer an på», sa han om de voksne i barnehagen. Assistenten sa nok det flere tenkte, sier forfatter og foredragsholder Kari Pape.

Opplegg for personalet

På dette tidspunktet var hun i gang med sin femte bok «Se hva jeg kan ´a!» om barnehagen som læringsarena. – Jeg hadde tenkt å skrive om hvordan man kunne jobbe mer bevisst med holdningene og bevisstgjøringen av de voksne for å skape et godt miljø for læring. Etter denne reaksjonen bestemte jeg meg for å utarbeide et forslag til et mer systematisk og målrettet opplegg med personalet, og har blant annet utarbeidet et konkret

opplegg for ti samlinger over et år. Med boka følger det også en CD med ekstra oppgaver. Jeg har stor respekt for barnehagenes hverdag, og har lagt vekt på at bok og CD skal være inspirerende og enkelt å ta i bruk, sier hun. – Jeg tror alle barnehager har godt av at personalgruppa går gjennom en prosess sammen. Mange barnehager har en forankring i gode og positive verdier, men det er viktig å diskutere hva verdiene egentlig betyr. Hva mener man for eksempel de ulike ansatte med utsagnet: *Vi skal møte foreldre med respekt?*

Hva inspirerer dem?

Kari Pape er opptatt av at omsorg, lek og samspill bør være til stede for å skape et godt og viktig læringsmiljø for barn. – Hensikten med boka er først og fremst å sette i gang prosesser og faglige diskusjoner – og være en vekker i forhold til hva læring egentlig er. *Hvordan motiverer vi barn for å lære? Hva skaper lærelyst? Hva inspirerer dem? Hvordan tilrettelegger vi for det enkelte barn?* er viktige spørsmål å stille. Jeg håper boka fører til mer refleksjon rundt egen praksis og egen hverdag, sier hun. Jeg håper også at barnehagene blir flinkere til å sette ord på – dokumentere – læringen i barnehagen.

Lærer av de andre barna

– Mange går rundt og tror at undervisning og læring er en og samme ting – eller at læring bare kommer som følge av undervisning. Jeg tror ikke disse har tilbrakt mye tid i en barnehage! Det foregår enormt mye læring i barnehagen, sier Kari,

og tenker både på livslang læring, altså ønsket om å søke ny kunnskap hele livet – og læring for livet, altså læring du alltid vil ha nytte av; som å bygge og ivareta vennerelasjoner, løse konflikter, vise medmenneskelighet og annet som inngår i vår sosiale forståelse. I tillegg kommer alle konkrete ferdigheter som læres i barnehagen. – Som en av treårningene svarte på spørsmålet om hva han hadde lært i barnehagen; Her har jeg faktisk lært å snakke!.

– Jeg har gjort mange intervjuer med barn gjennom en rekke år, og har selv lært utrolig mye av dette. Når man spør dem om hvem som har lært dem noe, er de ikke så opptatt av oss voksne. Vi antar at rundt 20 prosent av det de lærer i barnehagetida, læres av de voksne. Resten lærer de av de andre barna. Men det vi aldri må glemme er at den positive stemningen og kulturen som fremmer læring og god kommunikasjon, er det de voksne som er ansvarlig for. Det er en viktig del av læringsmiljøet!

Brødsorpetyranniet

En vanlig definisjon av læring er «erfaring som fører til endret adferd». – I dette ligger det at læring er en prosess, der endringen i atferd skjer over tid. Jeg liker å uttrykke det slik: Enhver positiv samspills erfaring er en erfaring på veien mot et mål. Da er det viktig at vi stopper opp og tenker over hva vi vil med det vi gjør og at vi ikke mister målet av syne.

La meg ta et eksempel: Tenk deg en barnehage som har en klar målset-

LÆRINGSARENAEN

ting i forhold til måltidene; barna skal lære seg å bli glad i sunn og god mat, og de skal lære seg å nyte den sammen med andre mennesker i en sosial setting. For å nå målet trenger barn mange gode samspillserfaringer knyttet til måltid. Hvis vi hele tiden arbeider med dette målet for øyet, vil vi oppdage at vi lykkes. Det som ofte skjer er at en eller flere voksne henger seg opp i småting; Ett av barna slipper maten på gulvet og to andre nekter å spise skorpene sine. En av de voksne har plutselig begynt å arbeide for å nå sitt private mål; «barna skal høre på meg og gjøre som jeg sier». I stedet for gode samspillserfaringer, blir måltidet redusert til en arena for dressur. Barn blir løftet fra bordet fordi de ikke hører, andre barn blir truet med at de ikke får gå ut og leke før de har spist skorpene sine. Måltidet blir preget av en negativ stemning og læringsutbyttet kan lett bli; «æsj, nå må vi spise igjen!» Med andre ord, det vi oppnår er det stikk motsatte av det vi ønsket å oppnå.

Dette eksempelet kan overføres til en rekke ulike situasjoner i hverdagen.

Praksisfortellinger

– Det kan være sunt å røske opp i voksnes holdninger – og se oss selv utenfra. I bøkene mine bruker jeg mange praksisfortellinger som er små beskrivende historier fra barnehagens hverdag – med situasjoner det er lett å kjenne seg igjen i. I foredragene mine bruker jeg også historier fra virkeligheten. For å illustrere hvordan vi oppfører oss overfor barn, hender det at jeg snur eksempelet til de voksnes verden. Jeg har

blant annet en praksishistorie om en gutt som ikke får lov til å gå ved siden av bestekameraten sin når barnehagen er på tur. Dette skjer jo i enkelte barnehager. Da trekker jeg en parallell til min egen reise til Roma, en uke alene med mannen min. Hvordan ville jeg reagert hvis guiden sa: «Du tror du skal gå sammen med mannen din du? Nei, i dag bestemmer jeg hvem dere skal gå sammen med!» Så hadde hun kanskje pekt på en stor mann som sto i et hjørne, og ropt: «Kom hit Hermansen!» Hvordan tror du jeg ville reagert hvis jeg måtte gå ved siden den fremmede mannen i stedet for mannen min? Hva med min opplevelse av turen? Ja, naturligvis Hermansens opplevelse også – hva med den?

Taus kunnskap bak lukkede dører

– De fleste barnehager og enkeltpersoner er kommet langt i tankegangen, og er godt oppdatert på kunnskap om barn og barns utvikling. Det har skjedd utrolig mye på tretti år. I løpet av disse årene har vi lært mer om barns utvikling enn man gjorde de forutgående to tusen årene, sier Kari. Hun mener det viktigste som er skjedd er at man har kullkastet ideene fra 1950-60-70 tallets behavioristiske tankegang. – Dessverre lever disse ovenfra-og-ned-holdningene til barn fremdeles gjennom enkeltpersoner og et mindretall av barnehagene. Fremdeles fins det barnehager med mye taus kunnskap bak lukkede dører, som har fått sitte i veggene uten at noen har kommet med kritiske innspill. Dessverre er det ofte disse barne-

Et læringsmiljø er et inspirerende miljø som motiverer for ulike erfaringer, basert på barnas egne interesser og eget ståsted. Det er et miljø som gir mulighet for prøving, feiling og mestring. Det er et miljø som legger vekt på kvalitet i samspillet mellom mennesker (prosesskvalitet), der de voksne til enhver tid har det overordnede ansvar for at kvaliteten i de menneskelige prosessene ivaretas.

Kari Pape

Fra boka: Se hva jeg kan 'a!
Kommuneforlaget 2005

hagene som er minst interessert i faglig oppdatering og fornyelse, sier hun. – Det samme kan gjelde enkeltpersoner som ikke har vært villige til å revurdere sine egne holdninger og metoder. «Det fungerer så bra, det har vi alltid gjort,» er ofte holdningen.

De voksne står for kvaliteten på barnehagen

– Det beste med forslaget til ny rammeplan er etter min mening at den er tydelig prosessorientert. Det understrekes at kvalitet måles gjennom prosesser og opplevelser og ikke gjennom spesifikke ferdigheter eller produkter. Det stilles også strenge krav til de voksne. Selv er jeg positiv til at man blir tøffere og stiller strengere krav til dem som skal jobbe med barn. Men det forutsetter at det finnes vilje til å betale det det måtte koste å få tak

i gode folk! Kanskje det er bedre å innse at ikke alle passer til å jobbe i en barnehage. De voksnes innsats, holdninger og væremåte er en utrolig viktig del av kvaliteten for barna, understreker hun.

– Berit Bae har gjort et uvurderlig arbeid i forhold til å skape forståelse rundt dette. Likevel opplevde jeg det veldig provoserende da Berit Bae advarte barnehagene mot å skryte for mye av seg selv. Hun mente vi burde stille kritiske spørsmål til undersøkelser der barnehagene kom så godt ut. Jeg ble provosert fordi jeg opplever å møte så utrolig mange dyktige og engasjerte folk i barnehagene! Dyktigheten har ikke alltid noe med utdanning å gjøre, det finnes mange gode pedagoger blant assistenter uten formell utdanning. Etter nærmere ettertanke innså jeg dessverre at

Berit Bae har rett, igjen; Så lenge det finnes mennesker i barnehagene som ikke er gode verken for barn eller voksne, som krenker barn og betrakter dem som mindreverdige individer er dette et hinder for at alle de dyktige pedagogene med og uten utdanning skal lykkes. Dette må vi forsøke å ta tak i. Jeg håper at bøkene mine kan fungere som bidrag i disse prosessene.

Dokumentasjon på læring

– I mitt arbeid med boka har jeg truffet flere barnehager, og er blitt utrolig imponert over arbeidet deres. I boka fikk jeg blant annet lov til å gjengi dokumentasjonsprosjektet til Mautua barnehage i Bremnes. De har jobbet veldig systematisk, og gjort dette på en fantastisk måte som kan være en fin inspirasjon for andre, sier Kari Pape.

Av Astrid Beate Madsen

Bestill boken: Se hva jeg kan 'a! Kr 398,-

Hva er læring? Hvilke forutsetninger må ligge til grunn for at vi mennesker skal kunne lære? Hvordan skape gode læringsbetingelser for barn? Hva er til hinder for at læring finner sted? Hvordan arbeider din barnehage for å utvikle et godt læringsmiljø for barn og voksne? Hva tenker barn om læring og om kunnskap? Dette er spørsmål som belyses i denne boken. Forfatteren begrunner hvilke krav som bør stilles til et godt læringsmiljø for barn og skisserer muligheter og mangfold i hverdagen.

Sammen med boken får du en CD som inneholder hele opplegget for personalutvikling samt annet stoff til arbeid og utvikling av barnehagens læringsmiljø.

Boken kan du bestille fra: Mangleru' Bøker?

Faks: 22 19 77 60 – Mail: pftorg@online.no – Telefon: 22 70 76 30

Ett av barna har bæsje i bleia, men hvem? Barna sitter og spiser, og de reagerer ikke på spørsmålet om hvem som har bæsja. Da sjekker en av de voksne. Hun går bak barna, trekker ut linninga på bukse og kikker nedi. «Unnsyl meg, men jeg pisel faktisk», sier Hanna på 2 1/2 år.